

זעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

גליון מס': 346 פרשת: חיי שרה שבת קודש כ"ז מרחשון תשפ"א (14 בנובמבר 2020 למנינם)

כניסה	יציאה	ר"ת
16:22	17:20	17:54
16:06*	17:18	17:58
16:10	17:18	17:52
16:23	17:21	17:56

*לנוהגים 40 דק' 15:46

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

לא להאמין לאנשים ולסיפורים

מלוּבש השם יתברך כלומר כל מה שרואים ושומעים ומבטיחים זה לא אמת, יש כאן הסתרה בבחינת האדם יראה לעיניי ויה' יראה ללבב (שמואל א. טז. ז.), וצריך להתבונן תמיד מה רוצה ה' יתברך הנמצא בהסתר שבהסתר. בעל אמונה ויראה נזהר מאד מלשון הרע ומכף חובה ומסיפורים שונים ומשונים, ובפרט סיפורים שהם נגד ההלכה וההשקפה התורנית. ועל אחת כמה וכמה שלא להתנהג על פי הסיפורים.

ועיין בספר "רבינו" (דף קו) שאין להאמין לסיפורים. ובספר "הנהגות אהבת ישראל" דף קצו. ע"ש. ועיין בגמרא ברכות (בבא) ובגמרא קידושין (מ"ד). שחששו ופחדו בגלל שיתכן שלא מדייקים! וקל וחומר בדורות שלנו. ועל אחת כמה וכמה כאשר אין הסיפורים והמעשיות מוסיפים עמל תורה ויראה, אלא עושים חיים קלים. וחבל.

כיצד מגיעים לדרגה כזאת? כאשר אדם עמל ויגע בתורה בדפי גמרא ובפרקי משנה ורואה ומתלהב מעומק תורת ה' וחובתו להיות עבד ה' וזוכה לחכמה בינה ודעת ונעשה חכם גדול, או אז, אי אפשר לבלבל אותו ולהשפיע עליו עם כל מיני סיפורים, רק סיפורים על גדולי ישראל של עמל תורה, דקדוק במצוות, זהירות בין אדם לחבירו, שזה מביא אהבת התורה ויראת שמים. ושלוש על ישראל.

ופסוק מפורש בספר תהלים (פסוק עח) **"למען ידעו דור אחרון בנים יולדו, יקומו ויספרו לבניהם"**. ובמפרשים כתבו שבזה ישימו בטחונם בה' יתברך תמיד. כלומר: סיפורים כאלו צריך לספר על גדולי ישראל, סיפורים שמביאים יראת שמים, ולא ניסים שונים ומשונים שלא בטוח בכלל שקרו באמת.

ה' יזכנו להדבק במעשיהם של גדולי ישראל, אמן.

ולא רואים עליו התלהבות מהמצוות, מהתורה, מההלכה. אבל כאשר אותו אדם באמת ירא שמים ומאמינים לו אך ורק בגלל היראת שמים והאמת שבתוכו, ולא בגלל סיפורים ששונים, הרי זה "כבוד שמים" כי סומכים עליו בגלל המצוות, התורה והיראה שבקרבו. כמו רב ספרא שהיו פיו ולבו שוין, ועליו נאמר "ודובר אמת בלבבו" (מכות כ"ד). וכולם האמינו לו.

ומסופר בגמרא (כתובות פ"ה). על האמורא רבא שהיה נשוי לביתו של רב חסדא, והיה סומך על דבריה בעדות לחייב שבועה ולא על רב פפא! ולמה? כי את אשתו מכיר ויודע שמדייקת מאד במה שרואה, אבל את רב פפא לא מכירו אישית כיצד מדייק ומעיד, לכן לא סומך עליו. ע"ש. והדברים נוראים ומפחידים! **וכאן לומדים כמה חמור איסור קבלת לשון הרע**, כי גם מי שאומר ראיתי ושמעתי וגם כשהדברים מוקלטים, אסור ואי אפשר להאמין! כי לדעת בדיוק מה התכווין ועד כמה הוא מדייק, זה עבודה גדולה! ובעל אמונה לא מאמין לאנשים ולא מקבל כלום, והכל אצלו בבחינת "עורבא פרח" (בבבא כ"א).

ובזה מובן למה רצה אברהם אבינו אשה מארץ מולדתו, כי אי אפשר להתחבר אלא למי שיש בו מידות טובות ודרך ארץ. ואלה היו משפחה של אברהם אבינו, וניתן להאמין להם ולסמוך על דבריהם. וזה בעצם מה שרואים ברבקה, שעושה חסד עם העבד ועם עשרה גמלים הדורשים מים רבים, ויש לה סבלנות לעשות חסד. ויש כאן שלושה סימנים של זרעו של אברהם, רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים (יבמות ע"ט). וראויה היא להיות כלה לאברהם, אשת יצחק אבינו ע"ה.

וזה הביאור הנכון בדברי רבינו נחמן זיע"א (ליקוטי מוה"ר ח"א סימן עו אות ג) **"אפילו בהסתרה שבתוך ההסתרה גם שם**

כתוב בתורה בפרשת השבוע על אברהם אבינו שביקש מעבדו אליעזר, לקחת אשה ליצחק מארץ מולדתו ולא מארץ ישראל. והוא השביע את אליעזר לקיים הדבר ולא האמין לו ולהבטחתו אלא אך ורק ע"י שבועה. וכך מפורש בפסוק: **"וְאֶשְׁבִּיעַךָ בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אֲנִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבִּי"** ואליעזר עשה כן, כמו שמפורש בפסוק: **"וַיִּשְׁבַּע לוֹ עַל הַדָּבָר הַזֶּה"**.

ויש לשאול ולהבין, וכי אליעזר עבד אברהם חשוד לשקר?! והרי אליעזר היה גדול בתורה ויראה! והיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים (וימלא כ"ה)! והוא שקול כנגד כל תלמידיו של אברהם אבינו עליו השלום (נדרים כ"ב). והיה אחד מתשעה צדיקים שלא מתו, ונכנס חי לגן עדן (מסכת נדר א"ר א"ר זוטא פ"ק ט"ו). והיה שומר בשער הציון הקדוש במערת המכפלה אצל אברהם אבינו (ב"ב מ"ג). נו עם כזה מוניטין יש מה לחשוש?! ברור שלא! אז למה הוצרך אברהם אבינו להשביעו בנקיטת חפץ - ברית קודש?

ולמדים מכאן יסוד נפלא! **בעל אמונה בה' יתברך לא מאמין לאנשים ונזהר מאד לבדוק ולהשגיח היטב בכל מעשיהם כדי להגיע לשלמות מעשית ממש בעשייה שלהם.** אמונה צריך בתורה, במצוות, בה' יתברך כל רגע ורגע בשמחה ואהבה! אבל באנשים, יש להיזהר מאד ולהיות תמיד בבחינת "כבדהו וחשדהו", ובהזדוּת יכול להיות בטוח שלא תצא תקלה לעולם.

לכן השביע אברהם אבינו את עבדו אליעזר, להפחידו ולזרוזו לעשות בדיוק נמרץ את התפקיד המוטל עליו, כי כאמור, אפילו איש גדול כאליעזר צריך שבועה!

ויש כזה גם סברא, מי שמאמין לאנשים, לסיפורים, להבטחות, זה פוגע בכבוד שמים! כי הוא סומך ומתלהב מבני אדם

איך מחשבה יוצרת "באמת" מציאות?

שלום וברכה, מורי ורבותי!

כאשר מספרת התורה על פטירתה של שרה אמנו ועל מה שקרה בעקבותיה, מתארת התורה את בכייתו של אברהם אבינו בפסוק: **"וַיָּבֹא אַבְרָהָם לְסֹפֵד לְשָׁרָה וַלְבָבָתָהּ"** (בראשית כג, טו), כאשר האות כ"ף במילה "ולבכתה" כתובה ככ"ף זעירא.

בכל ספר תורה שפתח בכל מקום בעולם - בספרד, בגרמניה, בתימן, באשכנז, בפרס ובמרוקו - תראה שהאות כ"ף קטנה יותר מכל יתר האותיות, וזו אחת ההלכות של כתבית ספר תורה.

ונשאלת השאלה מדוע האלוקים קבע בתורה שהאות כ"ף במילה "וּלְבָבָתָהּ" תהיה כ"ף זעירא?

וכבר עמדו רבותינו על שאלה זו ורש"י מביא כמה סיבות. אבל אחת מהסיבות שמובאת (בעל הטורים עמ' עזר) היא שהאות כ"ף הזעירא באה ללמדנו שאברהם אבינו בכה מעט. ומדוע בכה מעט, הרי זו שרה אמנו, אשת חיל, אשת נעורים, איך לא יזלגו עיני נהרות של דמעות?!

אלא שאברהם אבינו בעודו בוכה על רעייתו שהלכה לעולמה, הוא משיא מבטו למעלה ורואה איך שערי שמים פתוחים ברגע כזה, איזו חתונה גדולה בשמים, איך מקבלים את הצדקת שרה אמנו ע"ה, איזו שמחה, איזו אהבה.

אברהם אבינו רואה את שרה מחייכת מאוזן לאוזן, האם הוא יכול לבכות? אשתך מאושרת, על מה אתה בוכה? על עצמך? על כך שאתה מתגעגע אליה? תאמר: "אני בוכה על עצמי". לאף אדם הרי אין "אומץ" לבכות על עצמו. אז אברהם אבינו אומר לך, פה, אין לי מה לבכות, אני רואה איך היא שמחה למעלה וזה די והותר עבורי.

מספרים שהיה פעם אדם אחד שביקש שכר גדול בעולם הזה. מה הוא ביקש? הוא רצה לראות מה קורה בשמים. הוא ניגש אל הרב ואמר לו: "לא מספיק לי לראות מה קורה בארץ, אני רוצה לראות מה קורה בשמים". הרב אמר לו: "אני מוכן לברך אותך בברכה הזו, אבל תזכור שמבחינתי זה לא מומלץ". אמר לו: "כבוד הרב, סמוך עלי, אני לא אעשה עם זה שטויות". השיבו הרב: "זה לא עניין של תעשה שטויות או לא, אלא - לא בכדי האלוקים לא נותן לנו לראות מה קורה בשמים. לא כדאי ולא מומלץ". לבסוף, בירכו, ובתוך שבוע חזר הרב כשהוא חולה, שבור ורוצץ וכל בקשתו מהרב שיקח בחזרה את ברכתו, באומרו: "אני רוצה לראות מה קורה בשמים".

שאלו הרב: "מדוע?". אמר לו: "הייתי בהלוויה של צדיק גדול שנפטר מן העולם. סיפרו עליי שהוא תמיד היה מברך את כולם, מחבק את כולם, כולם היו קשורים אליו בנפש. ברגע שהוא נפטר, אנשים הרגישו שחצי מהלב שלהם הלך. כולם בוכים בהלוויה בלי הפסקה, ואני מחייך מאוזן לאוזן, שהרי אני רואה מה קורה בשמים... איך מקבלים אותו, באיזו אהבה, באיזו שמחה. וכולם אומרים עלי: "זה שוטף, לא מיושב בדעתו... כולם בוכים והוא צוחק".

חלפו כמה ימים והגעתי להלוויה של רשע אחד שכולם רקדו לשמע 'בשרות' מיתתו. על זה הוא הלשין, לשני עולל רע, לזה הוא גנב". שלמה המלך אומר: **"וַיִּבְאֵד רָשָׁעִים רָחָהּ"** (משלי יח, י). כשרשע גדול מת, יש לערוך סעודה, יש לשמוח. ה' אומר: "כשהרשע הזה היה חי, כל רגע הוא היה מבזה את שמי, עכשיו אני שמח שהוא מת". והנה, כולם שמחים ומאושרים על מות הרשע, ואני בוכה ובוכה. וכולם עומדים ומשתוממים: את החיים שלנו הוא הריס! מה אתה בוכה? השבתי להם שאם היו רואים מה שקורה כעת בשמים... אלו עונשים הוא מקבל, איך מטפלים בו טיפול שורש... הם לא היו שמחים כך.

לכן, באתי אל הרב בבקשה שיקח את הברכה הזאת מאחר וחושבים עלי שאני לא נורמלי. אני רוצה לבכות עם כולם ולשמוח עם כולם"...

כאשר מרן ראש הישיבה הגאון חכם שלום הכהן שליט"א, נשיא מועצת חכמי התורה, ישב שבעה על רעייתו ע"ה, הגיע אחד מגדולי ישראל לנחמו, הגאון הגדול הרב יהודה עדס שליט"א ראש ישיבת קול יעקב. ואמר לו: "אין לי זכות לנחם אותך, כי רעייתך חיה. אני לא יודע מה זו ההרגשה שאשה נפטרת מן העולם". ללמדך, שזו לא חכמה לבוא ולומר: "יהיה בסדר, הכל לטובה", צריך לחוש את מה שעובר על האחר.

לאחר שהרב יהודה עדס יצא, נכנס הגאון הרב שמואל אויערבאך זצ"ל, ראש ישיבת מעלות התורה. ואז מרן ראש הישיבה חכם שלום הכהן מחזיק לו את שתי הידיים, בוכה איתו ואומר: "רק אתה יכול להבין מה זה שמאבדים אשה גדולה כזו".

יש לנו חוק ביהדות שנקרא "הגשמיות של חבר שלך זו הרוחניות שלך". למה הכוונה? שימו לב טוב, אם אדם הכין לרעייתו כוס תה, או אשה הכינה לבעלה כוס קפה. האם זה כוס של גשמיות או של רוחניות? תלוי למי. למי שקיבל את הכוס, זו גשמיות - כוס קפה טעים. למי שהכין את כוס הקפה זה לא כוס קפה

של גשמיות, זה כוס קפה של רוחניות. זו חתיכת מצוה. כל לגימה שהבעל יקח מכוס הקפה יש לרעייתו מצוה על ששמחה את בעלה. את לא עובדת אצלו, את לא "שרת המשקים" במשרד שצריכה להכין קפה. אם אדם הצליח לגרום לחבר שלו נחת, למרות שבשבילו זו גשמיות, בשביל הנותן ומעניק זו רוחניות. אתה יכול ללכת מהבוקר ועד הערב ללעשות רק מעשים גשמיים בעולם, אבל מספיק שכיוונת נכון, הפכת כל דבר לרוחניות.

דוגמא פשוטה - מנקה רחובות. אם הוא מחליט שהוא עושה זאת לשם מצוה, מה הוא צריך לכוון לשם כך? שני דברים. דבר ראשון, אני רוצה לקיים מצות יישוב ארץ ישראל, שאנשים ירצו לגור לארץ ישראל, יראו שהיא ארץ נוחה ונעים לגור בה. דבר שני, לעשות חסד, כך שכל מי שעובר ברחוב, לא יחליק על קליפות בננה, לא יראה רחוב מלוכלך, שיהיה לאנשים נעים ונחמד. מאותו רגע שהוא כיוון כך, כל פעולת ניקיון שיעשה ברחובות זה עוד מצוה, עוד מצוה ועוד מצוה.

קבלן גדול שבונה בניינים, וכל שאיפתו להפוך את הבנייה למצוות. מה צריך לכוון? שתי כוונות. הכוונה הראשונה, מצות יישוב ארץ ישראל. והכוונה שניה, לעשות חסד עם אנשים שמחפשים דירה ואין להם היכן לגור.

שתי כוונות, שני מישרים שונים ותפקידים שונים. והנה, שניהם מגיעים לאחד אריכות ימים ושנים לשמים. האחד טוען: "בניתי מאה אלף יחידות דיור". והשני אומר: "ניקיתי כל החיים את אותם המישה רחובות". בשמיים פונים למטאטא רחובות: "שאלה: בכל בוקר כשקמת מהשינה והלכת לעבודה, כיוונת או לא כיוונת?". הוא אומר להם: "כיוונתי" - "טוב, כל עוד שכיוונת, יש לך כל היום רק מצוות". פונים לקבלן: "אתה כיוונת או לא כיוונת?". - "מדי פעם כיוונתי, מדי פעם ספספתי, לפעמים כן ולפעמים לא". ואז כמו מתעורר משינתו: "אבל רגע, רגע, חבר'ה, אני הייתי קבלן". אומרים לו: "יקירינו, לא משנה מה היית. משנה מה הייתה הכוונה שלך. כיוונת לעשות טוב - קיימת מצווה, לא כיוונת לעשות טוב - לא קיימת".

השבוע בישראל הוא שבוע הבחירות לעיריות. מרבית העם משתתפים בבחירות ושמים פתק בקלפי. אתה שבחרת לכתת את רגליך עד הקלפי והטרחת את עצמך ליטול פתק, להכניס למעטפה ולשלשל לתיבה. מה חשבת באותו רגע? האם אמרת לעצמך: "אני שם כי אני יודע מה גדולי ישראל אמרו ואני שולח שליחים לחמש שנים של עשייה", או "אני שם כי בא לי"? אתה יכול להצביע לאותה מפלגה אפילו שחבר שלך הצביע, אבל למה שמת את זה - כי התייחסת לבורא עולם או כי התייחסת לעצמך? התייחסת לעצמך, ספספסת. התייחסת לבורא עולם, הרווחת.

מגיעים ביחד לשמים ואומרים לו: "תשמע, עשית כבר מה שהוא עשה. למה לא כיוונת?! למה לא אמרת: 'אני עושה את זה לא בגלל שאני רוצה היתר בניה, אלא כי אני רוצה שלכולם יהיה היתר בניה. אני רוצה שלכולם יהיה טוב?! למה לא כיוונת? לא חבל?". ההבדל בין מצוה למה שאינו מצוה הוא סך הכל בכוונה - האם כיוונת או לא כיוונת.

אותו דבר, ההבדל בין מצוה לכוונה הוא גם סך הכל בכוונה. אשה זקנה הולכת ברחוב ויש לה ארנק ובתוכו חמש מאות ש"ח. הארנק נופל לה מהיד והיא לא מבחינה בכך. אדם מתכופף ומרים את הארנק. יש לו מצוה או יש לו עבירה? תלוי מה כוונתו בנטילת הארנק. אם הכוונה שלו בנטילה היא בשביל להשיב לה את הארנק - מצוה, כל צעד מצוה. הוא רודף אחריה: "גברת, גברת...". כל צעד מצוה.

אולם, אם הוא מרים ובדעתו "איזה יופי, מעולם לא הרווחתי ככה חמש מאות שקל בשתי דקות". אחד כזה, כל צעד שעושה עבירה. מה שינה את המעשה ממעשה טוב למעשה רע? רק המחשבה שלך.

אבא שרואה אדם זר שחובט לבנו יחידו בגב בכח. הבן שלו בחצר למטה והוא מגיע אליו ומכה אותו בגב. הוא בא לאותו אחד ואמר לו: "ככה לבן שלי?!... והחל להכות בו נמרצות. ומה הוא רואה לתדהמתו? כמה שהוא מכה אותו, ההוא ממשיך לחבוט בבן שלו. הוא מנער אותו ואומר לו: "תגיד לי מה קורה לך?!". והוא אומר לו: "מי אתה?". - "אני אבא של הילד הזה". - "מסכן הבן שלך, נחנק, נתקע לו משהו בגרון. אני מנסה להוציא לו את זה. מה אתה רב איתי?!". אותה הבטה האבא רואה או לא אוהב לראות? תלוי מה הייתה הכוונה של מי שחובט. מי שחבט והמטרה שלו היתה להציל את החיים, האבא בודאי שמח ומאושר. מי שלא, האבא בודאי לא ישמח לראות מעשה כזה.

ה' יזכה את כולנו לעשות אך ורק טוב כל הימים, בכוונה, בדיבור ובמעשה, מתוך נחת ושלווה, ולהרבות אהבה ואחוה שלום ורעות.

וברוכים תהיו.

הנחת נייר טישו בקופסת התפילין לספוג הזיעה

שאלה: אדם הנוהג להניח באופן קבוע [בפרט בקיץ] נייר טישו עבה בתוך קופסת התפילין מלמטה תחת התיאורא, כדי שהנייר יספוג את הזיעה, ומידי פעם משליך את הנייר ומניח נייר חדש. האם הנייר נעשה תשמיש קדושה וצריך גניזה?
תשובה: מסתבר שאין בנייר זה דין של תשמיש קדושה, ולכן אף שהתפילין מונחים עליו ממש, מותר לזרוקו לאשפה. והנה שני טעמים בדבר: האחד, משום שהנייר טישו אינו מונח שם לעולם אלא לשעה, וכשעובר זמן מסוים מחליפו וזורקו, ומפורש כן במשנ"ב (פי"ג ס"ג ע"ג), ע"ש. ועוד, כיוון שמטרת הנחת הנייר הוא למנוע קלקול מחמת הזיעה, אין בזה גדר כיסוי, ודמי לדין טלטול בשבת קודש, שמותר לטלטל ברשות הרבים בגדים שהוא לכוש בהן, אולם בגד שהוא עשוי להציל מטינוף, אין לו דין תשמיש לאדם, ואין לו דין בגד, ולכן אסור לטלטלו (ועיי' שבת י"ג). ורק כאשר מכווון לשם תשמיש שהוא כיסוי לתפילין, אז יש לו דין כיסוי ותשמיש קדושה, כן נראה לכאורה.

להשאיר את הטלפון בעת התפילה על מצב של רטט

שאלה: אדם שרגיל להיכנס לבית הכנסת כאשר בכיסו מונח טלפון במצב של רטט, וזאת כדי לדעת אחר התפילה מי התקשר אליו. האם יש בזה בעיה הלכתית?

תשובה: אכן יש כאן שתי בעיות: האחת, להניח בכיס טלפון נייד על מצב של רטט בעת התפילה, הוא דבר שפוגע בכבוד בית הכנסת, והיה עדיף שהאדם יהיה ברמת זיוע מהתפילה (ועיי' אורח"ח סי' ס"א), ולא הטלפון. ועוד, כאשר אדם מתכוון שלא לענות לטלפון הנייד, מצוה לכבותו בכדי שלא להכביד על המתקשר, בזה שממתין זמן רב בלא מענה, ואלו מצוות של בין אדם לחבירו. ולכן אם אינו מתכוון לענות, צריך לעשות בטלפון תא קולי ללא צלצול כלל, שניתן להשאיר הודעה, ולאחר מכן ישמע את ההודעות ויחזור למי שצריך לחזור, וזה מצוין. והעיקר שהטלפון לא יהיה בכיס של התפילין, ולא בכיס שבגדו, משום שהרטט מטריד, ואין כאן מורא מקדש.

וענינו הרואות שבשיעורי תורה, או בכנס תורני מסוים, או באסיפת הורים וכיוצא בזה, מרשים לעצמם הנוכחים במקום להשתמש בטלפון כעין זה, וממילא נשמעים כל מיני ניגונים החוזרים ונשנים, ומחמת כן אינם מסוגלים לשבת ולהתרכז, ובכל רגע מציצים בשעון כתינוק הבורח מבית-הספר, ואין זה יאה לבני תורה כלל. ובלאו הכי, עדיף להשתמש בטלפון רגיל כמו פעם, טלפון שאין בו לא כתיבת הודעות, ולא גנישות ולא כלום, משום שדבר זה מונע מאיתנו להתעלות ולהתקדם בעבודת ה'. וכמה כואב לראות אף הורים רבים מוזניחים את ילדיהם, ואינם שמים לב אליהם, שכל היום הם עסוקים במשחקי מחשב וכדומה, ואילו הם בשלהם, עסוקים בהודעות ודיבורים כל היום, והבית נהרס רוחני וגשמי, וחבל.

לסיכום: טלפון נייד שהוא כמו הטלפון שבבית, בלי הודעות ובלי כלום, הרי זה טלפון 'כשר למהדרין', ומרגישים בו קירבת ה' תמיד. וכשאין ברירה ויש צורך לקבל בעבודה כפי מיני הודעות וכיוצא בזה, יש לעשות כן על ידי הפקיד שבמשרד וכדומה, ותו לא, ובה זוכים לקרבת ה' יתברך.

עניית 'ברכו' שלפני 'עלינו לשבח', למי שעדיין לא התפלל מנחה בערב שבת

שאלה: מובא בהלכה (חזו"ע שנת ה"ח עמ' ר"ס), אדם שטרם התפלל מנחה של ערב שבת, לא יענה 'ברכו' במנין שהתפללו קודם לכן מוקדם יותר, שהרי אם יענה כבר אינו יכול להתפלל עוד מנחה. השאלה היא, האם מדובר כאן דוקא ב'ברכו' שלפני תפילת ערבית, או שמא הוא הדין שאסור לענות גם על 'ברכו' שלפני 'עלינו לשבח'?

תשובה: כידוע, מעיקר ההלכה אין אומרים 'ברכו' בקדיש האחרון שלפני 'עלינו לשבח', לא בשחרית (ועיי' אורח"ח סי' ה"ג), ולא בערבית (ועיי' אורח"ח סי' ל"ב סעי' ג'), אלא שכיום נוהגים לומר 'ברכו' לפני סיום תפילת ערבית ושחרית בין בחול בין בשבת, וכמו שציין רבינו כף החיים (ס"ט).

כך שלמעשה, על עניית 'ברכו' שלפני 'עלינו לשבח' אין דיני תוספת קבלת שבת וכיוצא בזה, ובפרט כאשר הציבור כבר קיבלו עליהם שבת קודש בעניית 'ברכו' שלפני התפילה, או במזמור שיר ליום השבת (מבואר באורח"ח סי' ר"ס), ולכן גם מי שלא התפלל עדיין מנחה יכול לענות 'ברכו' שלפני 'עלינו לשבח', ופשוט.

וחדוש נפלא מצינו בכף החיים (סי' ר"ס), שאף שאין שום כוונה בעניית 'ברכו' שלאחר תפילת ערבית כאמור, מכל מקום, כל אחד ואחד לפי עומק השגתו וכוונתו, ותשוקתו לקדושה, זוכה לקבל גר"ן הידועים, כפי בחינתו. והביא כן בשם הזוהר הקדוש, ע"ש.

שימוש בשבת קודש בשקית 'במבה' שהתרוקנה מתוכן

שאלה: האם מותר להשתמש בשבת בשקית במבה וכדומה לאחר שהתרוקנה מתוכן, ולאסוף את כל הלכלוך שעל השולחן ולשים בתוכה, ולאחר מכן לזרוקה לאשפה, או שמא יש בזה איסור של מתקן כלי?

תשובה: לדעת מרן רבינו הגדול זיע"א מותר לכתחילה לעשות כן, ואין לחשוש לאיסור כלל. ובין בפחית שתיה, בין בקופסת זיתים, בין בשקיות ביסלי ובמבה, וכן כל כיוצא בזה, מותר לשבור הקופסאות ולקרוע השקיות, ולהשתמש בהם בשבת קודש, ואין כאן לא בונה ולא סותר ולא כלום (ועיי' באו"ד מהל' בחזו"ע שנת ה"ח דף ע"ג). ומותר אף לשתות באותו כלי, משום שלבסוף הפחית נזרקה לאשפה, ואין כאן תיקון כלי, ומעיקרא נעשה על דעת כן (עיי' בק"י ספ"ד). וכן אין בקופסאות או בשקיות אלו שם של מוקצה, כל זמן שלא זרקן לאשפה (ועיי' חזו"ע שנת ה"ג דף ק"ט), ולכן בנידון דידן, מותר להכניס הלכלוך לתוך שקית הבמבה וכדומה, ומשם לאשפה. וכמובן שיש ליהרר שהפסולת תהיה ראויה למאכל בהמה, שאם לא כן היא אסורה בטלטול, ומותר רק בטלטול מן הצד.

הנחת תבשיל על פלאטה כבויה שתדלק לאחר זמן

שאלה: האם מותר להניח בשבת קודש תבשיל שיש בו רוב רוטב, על פלטה כבויה שתידלק לאחר זמן על ידי שעון שבת?

תשובה: מותר לעשות כן לכתחילה, ובלבד שהאוכל והרוטב יהיו מבושלים כל צורכם, ומפורש כן למרן זיע"א בחזון עובדיה (שנת ה"ד דף ע"ג), ויבי"ח ח"י סי' טו). ובאמת שתבשיל כזה משמח את כולם לקיים עונג שבת וכבוד יום.

לברך סמוך לקברות כאשר כבר ראה אותם מרחוק ולא בירך

שאלה: מובא בהלכה (אורח"ח סי' ר"ב), שיש לברך על הקברות ברכת 'אשר יצר אתכם בדין', רק כאשר נמצא בסמוך אליהם. והשאלה היא, מה יהיה הדין אם אדם ראה את הקברות דרך חלון המכונית, ולא היה באפשרותו לברך היות ולא היה סמוך אליהם, ובתוך שלושים יום הוא שוב עומד סמוך אליהם, האם יכול הוא לברך? והאם מברכים ברכה זו גם על קברי צדיקים?

תשובה: לברך סמוך לקברות הוא רק לכתחילה, וכשאין ברירה אפשר לברך גם מרחוק, וכגון מהמכונית וכדומה (ועיי' בספר יקרא לחיי פקד י"ב סעי' ג'), ולכן אם לא בירך מהמכונית, הרי שהפסיד הברכה, וצריך שיעברו שלושים יום מוזמן הראייה או יברך, וגם בסמוך לקברי צדיקים מברכים ברכה זו.

לאכול מוצרי חלב בהשגחת הרבנות בלבד

שאלה: האם מותר לאכול מוצרי חלב בהשגחת הרבנות?

תשובה: מותר. ויש לדעת שמוצרי חלב הנמצאים תחת פיקוח השגחת המהדרין, זה בעיקר על חליבה בשבת, כך שלמעשה אין הבדל בין הפיקוח הרגיל של הרבנות לפיקוח המהדרין, ולכן מותר לאכול גם מוצרים שיש עליהם השגחת רבנות בלבד. ויש מחמירים בחלב עכו"ם, ואשריהם שמהדרין בכך, אבל אין למחות ביד המיקלים בכך. ומפורש כן בילקוט יוסף שמותר לאכול מאכלים חלביים הנמצאים תחת פיקוח השגחת הרבנות (ועיי' ילקוט יוסף יור"ד סי' ס"ב סעי' ז' וז"ל כ"ג, ותוס').

וחובה עוד יותר להחמיר בקדושה לאנשים, ובצניעות לנשים, כמה שיותר, וספק צניעות לחומרא, וספק קדושה לחומרא, וספק חלב עכו"ם לקולא!

טוענת רבנית

שאלה: האם מותר לאשה ללמוד קורס של טוענת רבנית, או שמא יש בזה חוסר צניעות?

תשובה: ראוי להימנע מכך, שהרי גם להיות טוען רבני זה בעיה, משום שטוען רבני הוא כמו עורך דין רק בשינוי אדרת, והבעיה בטוען רבני שהוא עוזר לבני הזוג להתגרש זה מזה, במקום להשכין שלום ביניהם, ובטוענת רבנית יש עוד בעיה של צניעות. אולם טוען רבני שהוא חרדי באמת, ועושה את מלאכתו נאמנה לעזור בתביעות משפטיות וכדומה, ולא בשביל להפריד בין בעל ואשתו חס ושלום, הרי זה מצויין (ועיי' כתובות פ"ג, פ"ג ע"ג, ופ"ג ע"ג).

עצות טובות להשכין משמעת חיובית בבית

שאלה: כיצד ניתן להשכין משמעת בבית?
תשובה: צריך לקבל הדרכה חינוכית, אולם היסוד של הכל הוא, להקשיב לילדים, לדבר איתם, לשמוע אותם, לחזק אותם, להרעיף עליהם הרבה עידוד, ולומר להם רק מלים טובות ומילות חיבה, וכן לתת להם ממתקים כאשר הם מתנהגים יפה, ולעשות להם כעין מבצע של נקודות טובות על מעשים טובים, על ידי מדבקות בטבלה, וכאשר הם מתנהגים יפה, הם מקבלים מדבקה, והמלצה, ונקודה יפה, ולאחר שמצטרף להם עשרים או שלושים מדבקות, הם זוכים לבגד נאה לשבת, או נעליים חדשות כפי הצורך והענין. ובודאי שעצה זו יכולה להועיל רבות לשיפור התנהגותם. וכמובן לא לשכוח להתפלל תמיד לה' יתברך על הכל.